

Nr 146.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj 1919 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid privatläroverken jämte en i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

I den till riksdagen avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under år 1920 har Kungl. Maj:t i punkt 173 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående anslag för beredande av tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid privatläroverken, beräkna för berörda ändamål på extra stat för år 1920 såsom förslagsanslag ett belopp av 2,060,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 21 februari 1919 till riksdagen avläten, till statsutskottets förberedande behandling överlämnad proposition (nr 178), under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels för beredande under år 1920 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- och samskolor samt enskilda lärarinneseminarier å extra stat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av 2,000,000 kronor;

dels ock förklara, att den tillfälliga löneförbättringen skall i sin helhet gäldas av statsmedel samt utgå efter följande grunder:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under år 1920 eller någon del av nämnda år är anställd i egenskap av

föreståndare, ämneslärare med full tjänstgöring, timlärare eller övningslärare vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp utöver föreskriven minimiavlöning eller, där föreskrift om minimiavlöning saknas, utöver den avlöning, som för motsvarande tjänstgöring i medeltal utgått under åren 1913—1915:

a) till föreståndare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 1,500 kronor;

b) till ämneslärare med full tjänstgöring, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,400 kronor, med 1,500 kronor, samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,200 kronor, med 1,200 kronor;

c) till manlig timlärare vid enskild mellanskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 60 kronor för veckotimme, dock beträffande lärare vid högre goss- eller samskola endast för det antal veckotimmar, som för vederbörande läroanstalt tagits i beräkning vid bestämmande av det särskilda understödet för anlåtande i större omfattning av manliga lärarkrafter;

d) till manlig timlärare vid högre flickskola med 50 kronor för veckotimme;

e) till kvinnlig timlärare vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 50 kronor för veckotimme;

f) till övningslärare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 40 kronor för veckotimme.

3) Den tillfälliga löneförbättringen utgår, vad angår enskild mellanskola och högre flickskola, under förutsättning att en summa, motsvarande 20 procent av det sammanlagda till lärarpersonalen vid vederbörande skola i tillfällig löneförbättring utgående beloppet, varder för skolans verksamhet i övrigt anslagen av kommun eller enskilda donatorer eller utgår av medel, som eljest stå till vederbörande läroanstalts förfogande.

4) Det må ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till äberopade statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *N. Alexanderson* väckt motion, nr 166, vari hemstälts, att riksdagen, vid bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, måtte i fråga om grunderna för den föreslagna löneförbättringens utgående företaga den ändring, att sådan förbättring skall till de i mom. 2 f) omförmälda övningslärare utgå med 50 kronor för veckotimme.

Rörande de av motionären till stöd för förslaget förebragta skal tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Åt lärarpersonalen vid privatläroverken har under senare år tillfällig löneförbättring utgått, vilken till sin väsentliga del fallit på staten. Kungl. Maj:ts föreliggande förslag innebär dels att ifrågavarande löneförbättring skulle utgå med väsentligt högre belopp än senast varit fallet, varvid till grund för förslaget legat jämförelsen mellan privatläroverkens lärare och motsvarande befattningshavare vid statens samskolor, dels ock att löneförbättringen skulle helt bestridas av statsmedel i stället för att, såsom tillförene varit stadgat, två tredjedelar av det för varje fall bestämda beloppet skulle utgå av statsmedel och den återstående tredjedelen tillskjutas av kommun eller enskilda. Däremot har, vad angår enskild mellanskola och högre flickskola, såsom villkor för löneförbättringens åtnjutande föreslagits, att en summa, motsvarande 20 procent av det sammanlagda till lärarpersonalen vid vederbörande skola i tillfällig löneförbättring utgående beloppet, bleve för skolans verksamhet i övrigt anslagen av kommun eller enskilda.

I avseende å själva beloppen av den tillfälliga löneförbättringen finner utskottet desamma väl avvägda och tillstyrker förty för sin del desamma. Härav följer, att utskottet ej kan biträda herr Alexandersons ovanberörda motion. Beträffande det i denna motion framställda yrkandet vill utskottet allenast erinra därom, att ett bifall till detsamma skulle medföra, att de i motionen omförmälda övningslärarna erhöle en sammanlagd avlöning, som ej stode i rätt proportion till vad motsvarande lärare åtnjuta vid de allmänna läroverken och andra jämförliga läroanstalter. På sätt av statsrådsprotokollet framgår, har även departementschefen ställt sig avvisande mot tanken att beträffande övningslärarna tillämpa samma beräkningsgrund som i fråga om övriga lärare vid ifrågavarande läroanstalter.

Utskottet, som jämväl i övrigt anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, har emellertid vidkommande de av Kungl. Maj:t utfärdade närmare föreskrifterna rörande tillämpningen av de utav riksdagen beslutade

grunderna för ifrågavarande löneförbättrings utgående under närmast föregående och innevarande år fäst sin uppmärksamhet vid följande förhållande. Enligt dessa föreskrifter tillkommer sagda löneförbättring föreståndare samt ämneslärare med full tjänstgöring, även i fall av tjänstledighet på grund av sjukdom. Däremot utgår till timlärare och övningslärare den tillfälliga löneförbättringen i förhållande till den fullgjorda tjänstgöringen, vilket torde innebära, att sistnämnda lärare ej anses kunna få del av löneförbättringen under tjänstledighet på grund av sjukdom. För utskottet har nu framstått det berättigade i att åtminstone de övningslärare, som hava tjänstgöring av den art och omfattning, att den berättigar till tjänstårsberäkning för erhållande av ålderstillägg, erhålla samma förmån, som ovan angivits tillkomma föreståndare och ämneslärare med full tjänstgöring, och förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t vid utfärdande av förnyade föreskrifter rörande tillämpningen av 1920 års tillfälliga löneförbättring tager behörig hänsyn till vad sålunda förekommit. Någon ökning av det utav Kungl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppet torde ej behöva föranledas av ett bifall till angivna önskemål.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och avslag å herr Alexandersons förevarande motion,

a) för beredande under år 1920 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- och samskolor samt enskilda lärarinneseminarier å extra stat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av 2,000,000 kronor;

b) förklara, att den tillfälliga löneförbättringen skall i sin helhet gäldas av statsmedel samt utgå efter följande grunder:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under år 1920 eller någon del av nämnda år är anställd i egenskap av föreståndare, ämneslärare med full tjänstgöring, timlärare eller övningslärare vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp utöver föreskriven minimiavlöning eller, där föreskrift om minimiavlöning saknas, utöver den avlöning, som för motsvarande tjänstgöring i medeltal utgått under åren 1913—1915:

a) till föreståndare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 1,500 kronor;

b) till ämneslärare med full tjänstgöring, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,400 kronor, med 1,500 kronor, samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,200 kronor, med 1,200 kronor;

c) till manlig timlärare vid enskild mellanskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 60 kronor för veckotimme, dock beträffande lärare vid högre goss- eller samskola endast för det antal veckotimmar, som för vederbörande läroanstalt tagits i beräkning vid bestämmande av det särskilda understödet för anlitande i större omfattning av manliga lärarkrafter;

d) till manlig timlärare vid högre flickskola med 50 kronor för veckotimme;

e) till kvinnlig timlärare vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 50 kronor för veckotimme;

f) till övningslärare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 40 kronor för veckotimme.

3) Den tillfälliga löneförbättringen utgår, vad angår enskild mellanskola och högre flickskola, under förutsättning att en summa, motsvarande 20 procent av det sammanlagda till lärarpersonalen vid vederbörande skola i tillfällig löneförbättring utgående beloppet, varder för skolans verksamhet i övrigt anslagen av kommun eller

enskilda donatorer eller utgår av medel, som eljest stå till vederbörande läroanstalts förfogande.

4) Det må ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga.

Stockholm den 20 maj 1919.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, C. J. G. Swartz, O. M. Strömberg, G. M. H. Ekelund, A. C. Lindblad, O. Bergqvist, C. G. Ekman, H. G. W. Wrangel, A. Pers, J. L. Widell, F. Berglund* och *A. B. Rooth* samt
från andra kammaren: herrar *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *J. Olofsson, N. A. Nilsson* i Kabbarp, *A. Anderson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *O. H:son Waldén, P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup, *P. A. Hansson* i Stockholm, *P. B. Nilsson* Landeryd, *J. Erlansson* och *S. E. J. Lübeck*.
